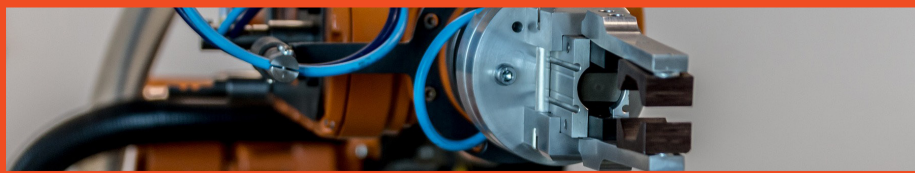

Nova zanimanja za nova radna mjesta

Obrazovanje i osposobljavanje - temelj
gospodarskog i socijalnog napretka

Izdavač

Europe Direct
Informacijski centar Slavonski Brod
Mesićeva 28, 35000 Slavonski Brod
www.europedirect.usrcu.eu

Pripremili i uredili

Nada Vuković
Tomislav Kaučić

Ova brošura ima samo informativni karakter i ne odražava bezuvjetno zvanični stav Europske unije niti Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj.

Sadržaj ove brošure predstavlja isključivo odgovornost Europe Directa Informacijskog centra Slavonski Brod. Brošura se može u digitalnom obliku moći na stranici EDIC-a Slavonski Brod.

Slavonski Brod, 2017.

Brošura je
pripremljena uz
financijsku potporu
Europske unije

Sadržaj

Uvod	1
Obrazovanje i osposobljenje su ključni za gospodarski i socijalni napredak	3
Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje	3
Suradnja zemalja članica EU na području obrazovanja i osposobljavanja	4
Otvorena metoda koordinacije	7
EU analize – odgovori na utvrđene izazove	7
Plan ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje	8
Otvaranje obrazovanja uz pomoć novih tehnologija	10
Razvoj vještina	11
Priznavanje vještina i kvalifikacija	14
Za one koji znati više	16

Uvod

Svrha strategije Europa 2020. održiva je europska budućnost - više radnih mjesta i bolja kvaliteta života. Europski građani imaju sposobnost ostvariti pametan, održiv i uključiv rast, naći načine za stvaranje novih radnih mjesta i pružiti smjer našim društvima. Oni dijele zajednički osjećaj odgovornosti prema izazovima koji predstoje. Europa ima veliku snagu: talentiranu radnu snagu, snažnu tehnološku i industrijsku osnovu, unutrašnje tržište i zajedničku valutu koja nam je pomogla da izbjegnemo najgore. Ima socijalnu tržišnu ekonomiju. Europska komisija je predložila pet mjerivih EU ciljeva za 2020. koji usmjeravaju proces i koji su također pretvoreni u nacionalne ciljeve: za zapošljavanje; za istraživanje i inovacije; za klimatske promjene i energetiku; za obrazovanje; i za borbu protiv siromaštva. Oni predstavljaju smjer kojim se krećemo i uz pomoć kojih ćemo pratiti svoj uspjeh. Kada je u pitanju obrazovanje i osposobljavanje, u okviru strategije Europa 2020., kako bi odgovorio na gospodarsku krizu, EU je postavio sljedeće ciljeve: smanjenje broja osoba koje prekidaju školovanje na manje od 10 % te povećanje broja osoba s visokoškolskom diplomom na najmanje 40 % do 2020.

U gospodarstvu koje se sve više temelji na znanju te je sve više globalizirano, Europi je potrebna dobro obučena radna snaga radi konkurentnosti s obzirom na produktivnost, kvalitetu i inovacije.

No, nedavno je dokazano da 20 % populacije EU-a u radnoj dobi ima slabe vještine pisanja i računanja. Sve veća nepodudarnost između vještina koje osobe stječu i onoga što se traži na tržištu rada time se dodatno povećava. Ti čimbenici pridonose nezaposlenosti i ograničavaju rast.

Obrazovanjem i osposobljavanjem potiču se osobni razvoj i aktivno građanstvo te se promiču jednakost, socijalna uključenost i kohezija.

Obrazovanje i osposobljenje su ključni za gospodarski i socijalni napredak

Svaka država članica EU-a odgovorna je za svoj sustav obrazovanja i osposobljavanja. A koja je onda uloga EU-a u obrazovanju i osposobljenju? Politika EU-a osmišljena je kao podrška nacionalnim mjerama i doprinos suočavanju sa zajedničkim izazovima, kao što su starenje društva, nedostatak vještina radne snage, tehnološki razvoj i globalna konkurencija.

Obrazovanje i osposobljavanje ključni su za gospodarski i socijalni napredak, a pritom ključnu ulogu ima usklađivanje vještina s potrebama tržišta rada. U okviru strategije Europa 2020. kako bi odgovorio na gospodarsku krizu, EU je postavio sljedeće ciljeve: smanjenje broja osoba koje prekidaju školovanje na manje od 10 % te povećanje broja osoba s visokoškolskom diplomom na najmanje 40 % do 2020.

U razdoblju 2014. – 2020. države članice EU-a mogu iskoristiti mogućnosti dostupne u okviru programa Erasmus+ i europskih strukturnih i investicijskih fondova kako bi poboljšale dostignuća svojih sustava obrazovanja i osposobljavanja.

Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje

U gospodarstvu koje se sve više temelji na znanju te je sve više globalizirano, Europi je potrebna dobro obučena radna snaga radi konkurentnosti s obzirom na produktivnost, kvalitetu i inovacije.

No, nedavno je dokazano da 20 % populacije EU-a u radnoj dobi ima slabe vještine pisanja i računanja. Sve veća nepodudarnost između vještina koje osobe stječu i onoga što se traži na tržištu rada time se dodatno povećava. Ti čimbenici pridonose nezaposlenosti i ograničavaju rast.

Obrazovanjem i osposobljavanjem potiču se osobni razvoj i aktivno građanstvo te se promiču jednakost, socijalna uključenost i kohezija.

Suradnja zemalja članica EU na području obrazovanja i osposobljavanja

Iako je odgovornost za sustave obrazovanja i osposobljavanja na državama članicama, EU ima ključnu ulogu pri pružanju podrške i dodatnih napora za poboljšanje i moderniziranje njihovih sustava obrazovanja.

Ciljevi, instrumenti i sporazumi za zajednički rad na razini EU-a naznačeni su u strateškom okviru koji se naziva ET 2020. Okvir je na snazi do 2020.

Njime su definirana prioritetna područja za planiranje aktivnosti tijekom trogodišnjih „radnih ciklusa”.

Napredak se prati prema pokazateljima i skupu referentnih vrijednosti, osmišljenih kao doprinos donošenju politika na temelju dokaza i prepoznavanju izazova.

U okviru strategije Europa 2020. države članice EU-a svake godine dobivaju konkretne smjernice o prioritetnim reformama („preporuke za pojedine države”).

Obrazovanje i osposobljavanje 2020. (ET 2020) okvir je za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja. On je forum za razmjenu najbolje prakse, uzajamno učenje, prikupljanje i širenje informacija i činjenica o uspješnim metodama te savjeta i podrške reformi politika.

Kako bi se zajamčila uspješna provedba programa ET 2020, radne skupine sastavljene od stručnjaka koje imenuju države članice i drugih ključnih dionika rade na zajedničkim alatima i političkim smjernicama na razini EU-a.

Uzajamno savjetovanje (DE FR) okuplja iskusne kolege iz nekolicine nacionalnih uprava kako bi savještovali državu članicu u oblikovanju ili provedbi politike. Služi kao forum za zajedničko iznalaženje rješenja za konkretna nacionalna pitanja u formatu radionice s aktivnim sudjelovanjem.

U okviru programa Erasmus+ dostupna su i sredstva za potporu politikama i inovativnim projektima za aktivnosti kojima se promiče učenje i obrazovanje na svim razinama i u svim dobnim skupinama.

Godine 2009. u okviru programa ET 2020 postavljena su četiri zajednička cilja EU-a za suočavanje s izazovima u sustavima obrazovanja i osposobljavanja do 2020.:

- realizacija ideje cjeloživotnog učenja i mobilnosti
- povećanje kvalitete i učinkovitosti obrazovanja i osposobljavanja
- promicanje pravednosti, socijalne kohezije i aktivnog građanstva
- poticanje kreativnosti i inovativnosti, uključujući poduzetništvo, na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja.

U području obrazovanja utvrđene su sljedeće referentne vrijednosti EU-a za 2020.:

- najmanje 95 % djece (od 4. godine do početka obveznog školovanja) trebalo bi sudjelovati u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju
- udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju, matematici i prirodoslovlju trebao bi biti manji od 15 %
- udio osoba u dobi od 18 do 24 koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje trebao bi biti manji od 10 %
- najmanje 40 % osoba u dobi od 30 do 34 trebalo bi imati neki oblik visokog obrazovanja
- najmanje 15 % odraslih osoba trebalo bi sudjelovati u programima cjeloživotnog učenja
- najmanje 20 % visokoobrazovanih osoba i 6 % osoba s početnom strukovnom kvalifikacijom u dobi od 18 do 34 trebalo bi provesti neko vrijeme na studiju ili osposobljavanju u inozemstvu
- udio zaposlenih osoba u dobi od 20 do 34 koje su završile barem srednju školu 1-3 godine prije trebao bi biti najmanje 82 %.

Otvorena metoda koordinacije

Kako bi se osigurala uspješna provedba strategije ET2020, EU se oslanja na radne skupine sastavljene od stručnjaka koje imenuju države članice i drugi ključni dionici. Te su aktivnosti dio šire suradnje koja se naziva otvorena metoda koordinacije, a cilj je promicanje uzajamnog učenja, razmjenu dobrih praksi, poticanje nacionalnih reformi i razvoj alata na razini EU-a.

EU analize – odgovori na utvrđene izazove

EU provodi i analize po državama radi podrške državama članicama pri razvoju politika obrazovanja i osposobljavanja. One su odgovor na izazove utvrđene na razini EU-a te nacionalnoj i regionalnoj razini, a cilj im je podržati uzajamno učenje, razmjenu najboljih praksi, utvrđivanje investicijskih potreba i procjenu napretka. EU promiče i brojne aktivnosti savjetovanja i suradnje koje obuhvaćaju dionike kao što su davatelji obrazovnih usluga, civilno društvo, poduzeća i organizacije socijalnih partnera. Forum o obrazovanju, osposobljavanju i mladima godišnja je platforma za razmjenu mišljenja različitih dionika u području obrazovanja, osposobljavanja i mladih.

Plan ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje

Plan ulaganja za Europu nudi dodatnu mogućnost za priljev novih sredstava u obrazovni sektor.

Ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje ključno je kako bi Europljani stekli vještine koje su im potrebne da bi pronašli svoje mjesto na tržištu rada i u društvu kao cjelini. Obrazovanje je stoga jedan od prioriteta Plana ulaganja za Europu, inicijative EK pokrenute 2014. kako bi se uklonile prepreke za ulaganja, osigurale tehnička podrška investicijskim projektima i njihova vidljivost te bolje iskoristila nova i postojeća financijska sredstva.

U cilju poticanja ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje EU već pruža potporu nacionalnim i regionalnim tijelima te obrazovnim ustanovama i organizacijama civilnog društva. Sredstva dolaze iz raznih europskih fondova, uključujući Erasmus+, Europski socijalni fond te Europski fond za regionalni razvoj

Okosnica je Plana Europski fond za strateška ulaganja (EFSU).

EFSU privatnim ulagačima daje jamstvo EU-a na njihova ulaganja u određene projekte, čime privlači financiranje projekata koji inače možda ne bi bili održivi.

U okviru EFSU-a projektima se može pružati potpora putem brojnih financijskih instrumenata, među kojima su financiranje zaduživanjem, jamstva i vlasnički kapital.

Kako bi se pojačao učinak EFSU-a, potpore iz tog fonda mogu se kombinirati s drugim programima kao što je Europski socijalni fond. EFSU je usmjeren na dugoročna ulaganja

u infrastrukturu te na pojedinačna financijska rješenja za mala i srednja poduzeća.

Jasno je vidljivo da obrazovanje i osposobljavanje potencijalno mogu ostvariti koristi od Plana na oba navedena načina.

Prijedlozi za primjenu Plana ulaganja u praksi

Unapređivanje obrazovne infrastrukture

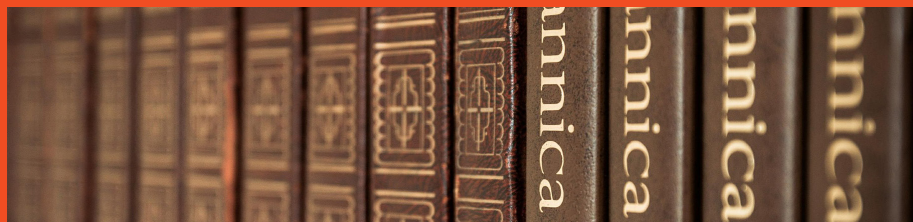
U okviru EFSU-a javno-privatna partnerstva mogu razvijati projekte za unapređivanje i modernizaciju školske i sveučilišne infrastrukture te tako učenicima i studentima osigurati poboljšano okruženje za učenje, a nastavnicima bolje radne uvjete. Takvi projekti mogli bi uključivati opremanje škola širokopojasnim pristupom internetu te alatima informacijske i komunikacijske tehnologije ili izgradnju visokotehnoloških kampusa s naprednim laboratorijima.

Potpore za studente

Budući da EFSU može služiti kao jamstvo, studenti bi mogli dobivati zajmove uz povoljne uvjete.

Jačanje trokuta znanja

EFSU se može iskoristiti za jačanje veza i stvaranje sinergija između obrazovanja, poslovnog sektora i istraživanja. Novoosnovana poduzeća mogla bi se koristiti povoljnijim uvjetima financiranja kako bi pretočila sveučilišna istraživanja u tržišne projekte.

Otvaranje obrazovanja uz pomoć novih tehnologija

Europa i svijet suočavaju se s povećanom potražnjom za obrazovanjem, a za ostvarenje cilja od 40 % osoba s visokoškolskom diplomom iz strategije EU2020

nužno je povećanje ponude. Procjenjuje se da će u svijetu do 2030. studirati 414 milijuna studenata – njihove je potrebe nemoguće zadovoljiti u okviru krutih sustava obrazovanja i osposobljavanja.

Europa se suočava i s manjkom vještina, a tijekom gospodarske krize visokoškoloovani pojedinci imaju veće šanse pronaći posao. Procjenjuje se da će u bliskoj budućnosti za 90 % poslova biti nužne digitalne vještine te je stoga ključno osigurati da u okviru sustava obrazovanja i osposobljavanja osobe stječu potrebne vještine.

Istodobno se pojavljuju novi pružatelji obrazovnih usluga koji nude rješenja i istovremeno stvaraju izazove za učenike i obrazovne institucije. U okviru inicijative za otvaranje obrazovanja obrazovne institucije dobivaju mogućnost analizirati svoje organizacijske modele kako bi uvidjele je li ih potrebno izmijeniti radi pretvaranja izazova u prilike.

Konačno, očit je pritisak glede obrazovnih troškova sustava obrazovanja i osposobljavanja. Nekoliko država članica EU-a smanjilo je javna ulaganja u obrazovanje, stoga su potrebna rješenja za učinkovitiju upotrebu resursa te mjere za smanjivanje troškova za obitelji.

Alati IKT-a, otvoreni obrazovni resursi i otvorene prakse omogućuju povećanje učinkovitosti obrazovanja, a time i personaliziranije učenje, bolji doživljaj učenja i poboljšanu upotrebu resursa. Takvim se mjerama, odnosno povećanjem dostupnosti znanja, ujedno promiče i jednakost.

Otvaranje obrazovanja u konačnici može dovesti do okolnosti u kojima sve osobe mogu učiti bilo kada i bilo gdje uz bilo čiju podršku pomoću bilo kojeg uređaja.

Europska komisija u rujnu 2013. pokrenula je inicijativu Otvaranje obrazovanja predstavivši mjere koje će provesti, a one obuhvaćaju usmjeravanje politike prema operacijama koje se financiraju u okviru programa Erasmus+ i Obzor 2020.

U okviru inicijative pokrenut je i portal OpenEducationEuropa.eu s ciljem potpore korisnicima (učiteljima ili učenicima) pri pronalaženju relevantnih otvorenih obrazovnih resursa i povećanja vidljivosti mnogih vrlo kvalitetnih resursa koji nastaju u Europi.

Razvoj vještina

Tržište rada stalno se mijenja. Vještine, sposobnosti i kvalifikacije koje osobe tijekom vremena moraju promijeniti. Kako bi se osobe nosile s tim promjenama, moraju imati niz osnovnih vještina, uključujući pismenost, vještine računanja, znanje stranih jezika, znanstvene i digitalne vještine.

Generičke vještine kao što su sposobnost učenja i preuzimanja inicijative, osobama će olakšati suočavanje s današnjim raznovrsnim i nepredvidljivim razvojem karijere. Poduzetničke vještine pridonijet će mogućnosti zapošljavanja, posebice mladih, te služiti kao podrška stvaranju novih poduzeća.

Nadalje, važno je bolje prepoznati dostupnost potrebnih vještina, kompetencija i kvalifikacija te njima bolje upravljati kako bi se lakše spriječio manjak i nepodudarnost vještina. Ključna je učinkovita komunikacija između tržišta rada te sektora obrazovanja i osposobljavanja.

Europske inicijative za razvoj vještina:

- U okviru inicijative Novo promišljanje obrazovanja nude se konkretni savjeti o tome kako države članice mogu uložiti u vještine za bolje društvenogospodarske ishode;
- Preporukom o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje države članice EU-a potiče se da rade na osiguravanju ključnih kompetencija svima u okviru svojih strategija cjeloživotnog učenja;
- Velika koalicija za radna mjesta u digitalnom sektoru partnerstvo je niza dionika s ciljem otklanjanja nedostatka vještina IKT-a i tisuća nepopunjenih radnih mjesta povezanih s IKT-om;
- Akcijski plan za Poduzetništvo do 2020. predstavlja nacrt odlučne akcije za oslobađanje poduzetničkog potencijala Europe, uklanjanje postojećih prepreka i uvođenje revolucije u poduzetničku kulturu Europe.

Europske inicijative za upravljanje dostupnošću potrebnih vještina:

- ESCO je višejezična klasifikacija europskih vještina, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja. Njime se uvodi standardna terminologija u 25 europskih jezika te se kategoriziraju vještine, kompetencije, kvalifikacije i zanimanja važna za tržište rada EU-a, obrazovanje i osposobljavanje.
- Panorama europskih vještina pridonosi redovitom nadzoru predviđanja i procjene vještina na nacionalnoj i europskoj razini. To je središnja točka za pristup podacima, informacijama i analizama o trendovima vještina s obzirom na zanimanja i sektore na nacionalnoj razini i razini EU-a.

Europska komisija pokrenula je EU Panoramu vještina, online informacijski alat koji predstavlja kvantitativne i kvalitativne informacije o kratkoročnim i srednjoročnim potrebama za vještinama, te nepodudarnosti između ponude i potražnje vještina. Pomoći će usmjeriti tražitelje zaposlenja do najviše traženih zanimanja u cijeloj Europi.

Panorama, pozivajući se na podatke i prognoze prikupljene na nivou EU i država članica, naglasit će najbrže rastuća zanimanja, kao i najveća 'uska grla' među zanimanjima s visokim brojem nepopunjenih radnih mjesta. Trenutno, postoji oko 2 miliona radnih mjesta diljem EU unatoč visokim razinama nezaposlenosti. Web stranica sadrži detaljne informacije po sektorima, po profesijama i po zemljama.

Bolje vještine i kvalifikacije su ključ za jačanje europske produktivnosti i konkurentnosti. EU Panorama vještina pruža jednu pristupnu točku za najaktuelnije europske i nacionalne izvore informacija. Pomaže da se poboljša odgovor sistema obrazovanja i osposobljavanja na potrebu promjene trendova i vještina kako bi se osiguralo da su ljudi osposobljeni za ona područja gdje se potražnja za poslom povećava.

Panorama vještina pokazuje da su zanimanja s najviše nepopunjenih radnih mjesta u Europskoj uniji danas ona u financijama i prodaji. Ostala nepopunjena mjesta su najviše biolozi, farmakolozi, liječnici i srodni profesionalci, medicinske sestre, ICT kompjuterski stručnjaci i inženjeri. Na web stranici pokazuje se da najjača neusklađenost između vještina i potreba tržišta rada postoji u Litvi, Bugarskoj, Belgiji, Mađarskoj i Irskoj, dok je u Portugalu, Danskoj i Nizozemskoj situacija puno bolja.

EU Panorama vještina redovno se ažurira najnovijim podacima.

Obveze koje slijede:

- Stalna prilagodba ESCO-a stanju na tržištu rada i u području obrazovanja i osposobljavanja
- Uvođenje ESCO-a u Europass CV, panoramu vještina EU-a i EURES
- Trajni nadzor trendova vještina i potražnje – panorama vještina EU-a

Kada učenici i radnici nastave obrazovanje ili prijeđu na novi posao, u istoj ili nekoj drugoj državi, njihove vještine i kvalifikacije trebale bi biti brzo i jednostavno priznate. To je ključno za poboljšanje vještina i zapošljivosti.

Europska unija razvila je nekoliko instrumenata za podršku transparentnosti i priznavanju znanja, vještina i kompetencija kako bi studiranje i rad bilo gdje u Europi postali lakši.

Priznavanje vještina i kvalifikacija

Građani snažno podržavaju pojednostavnjivanje europskih alata za prepoznavanje vještina i kvalifikacija kako bi se oni učinili koherentnijima i jednostavnijima za korištenje te kako bi se zajamčila veća posvećenost potrebama učenika, studenata, radnika i poslodavaca.

Inicijative kako bi se pojednostavnila transparentnost i priznavanje vještina i kvalifikacija u Europi. To uključuje sljedeće:

Europski kvalifikacijski okvir (EQF) olakšava usporedbu nacionalnih kvalifikacijskih sustava, okvira i njihovih razina kako bi kvalifikacije bile preglednije i razumljivije u različitim državama i sustavima u Europi.

Vrednovanje neformalnog i informalnog učenja oblik je priznavanja cijelog raspona znanja, vještina i kompetencija pojedinca, neovisno o tome jesu li stečene unutar sustava formalnog obrazovanja ili izvan njega. Ako su ti oblici učenja vrednovani (priznati, dokumentirani, procijenjeni i/ili certificirani), moguće ih je učiniti vidljivijima i korisnijima za daljnje istraživanje ili rad. Pozivaju se države članice EU-a da do 2018. uspostave potrebne mehanizme vrednovanja. U državama članicama trenutačno se razvijaju smjernice za provedbu tih mehanizama.

Europski inventar redovito se ažurira kako bi poslužio kao pregled dobrih praksi u području vrednovanja.

Europass, skup je pet standardiziranih dokumenata te ujedno i putovnica vještina, besplatno dostupan na 26 jezika, a osmišljen je kako bi njime korisnici u cijeloj Europi mogli predstaviti svoje vještine, kvalifikacije i iskustvo.

Sustavi bodovanja: ECTS za visoko obrazovanje i ECVET za strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

Mehanizmi osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju i strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Za one koji znati više

- [Europass - Europska putovnica vještina](#)
- [Europski kvalifikacijski okvir](#)
- [Nacionalni centri za priznavanje \(ENIC – NARIC\)](#)
- [Vrednovanje neformalnog i informalnog učenja – preporuke](#)
- [Europske smjernice za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja](#)
- [Europski inventar – vrednovanje neformalnog i informalnog učenja](#)
- [Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni inicijative Europass](#)
- [Europska panorama vještina](#)
- [Europski standardi i smjernice za osiguranje kvalitete](#)
- [Europski registar za osiguranje kvalitete visokog obrazovanja \(EQAR\)](#)
- [Europsko osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju \(ECVET\)](#)
- [Preporuka Vijeća o osnivanju europskog referentnog okvira za osiguranje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja](#)
- [Europske vještine, kompetencije, kvalifikacije i zanimanja \(ESCO\)](#)
- [Euroguidance](#)